

**Souhrnná informace za rok 2008 o aktivitách realizovaných
příslušnými resorty, resp. jejich výkonnými složkami, v oblasti
potírání nelegálního zaměstnávání cizinců**

**AKTIVITY PŘÍSLUŠNÝCH MINISTERSTEV A DALŠÍCH ORGÁNŮ
STÁTNÍ SPRÁVY V PRŮBĚHU ROKU 2008**

1) MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

**I. Činnost Meziresortního orgánu pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců
(dále jen „MOPNZC“)**

V průběhu roku 2008 se uskutečnilo v pořadí 17., 18. a 19. zasedání MOPNZC. 17. zasedání se konalo 26. února 2008 a jeho hlavním tématem bylo zefektivnění činnosti MOPNZC. Usnesením vlády ČR ze dne 2. července 2008 č. 813 byl schválen nový *Statut a Jednací řád* MOPNZC. 18. zasedání se konalo 6. května 2008, 19. zasedání 21. října 2008. Tématy těchto dvou zasedání bylo zejména další prohlubování spolupráce příslušných resortů, zefektivňování kontrolních mechanismů na úseku zaměstnanosti cizinců, problematika agenturního zaměstnávání a zlepšení komunikace se zaměstnavateli.

II. Kontrolní činnost úřadů práce

Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) vypracovává každé pololetí zprávu ***Hodnocení působení zahraničních pracovníků na trhu práce České republiky*** založenou na datech a poznatcích o zahraničních pracovnících od úřadů práce. Skupina zahraničních pracovníků zahrnuje cizince, kteří jsou podle

zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“), povinni mít povolení k zaměstnání a cizince, kteří podle § 98 tohoto zákona povolení k zaměstnání nepotřebují.

Zahrnuje rovněž občany EU/EHP a Švýcarska a jejich rodinné příslušníky (dle definice § 15a zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky) a rodinné příslušníky občanů ČR, kteří nejsou občany EU/EHP a Švýcarska. Podle § 85 zákona o zaměstnanosti nejsou cizí občané spadající do této skupiny pro účely zaměstnávání v České republice považováni za cizince.¹

Ke dni 31. prosince 2008 působilo na českém trhu práce **celkem 284 551 zahraničních pracovníků** (z toho 94 786 žen).² Celkový počet zahraničních pracovníků ke stejnému datu roku 2007 byl 240 242 (z toho 78 836 žen). Rok 2008 tedy přinesl **navýšení počtu o 44 309 osob**. Z celkového počtu zahraničních pracovníků bylo ke 31. prosinci 2008 **128 934 cizinců s povolením k zaměstnání** (ke konci roku 2007 celkem 85 351), **14 516 cizinců, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání** (ke konci roku 2007 celkem 10 140), a **141 101 občanů EU/EHP a Švýcarska** (ke konci roku 2007 celkem 144 751).

Kontrolní útvary úřadů práce provedly v roce 2008 celkem **11 724 kontrolních akcí**, z nichž **1 933 tvořily kontroly u zaměstnavatelů, kteří zaměstnávali i zahraniční pracovníky** (tj. 16,49 % z celkového počtu). V roce 2008 se v porovnání s rokem 2007 **navýšil počet provedených kontrol celkem o 449** (v roce 2007 bylo provedeno 10 559 kontrol, z toho 1 484 kontroly u zaměstnavatelů, kteří zaměstnávali i zahraniční pracovníky, což činilo 14,05 % z celkového počtu).

¹ Skupina vymezená § 85 zákona o zaměstnanosti bude v dalším textu zjednodušeně označována pouze jako „občané EU/EHP a Švýcarska,“ stejně jako v jiných materiálech MPSV.

² Statistiky nesledují skutečné osoby fyzicky přítomné na území ČR, nýbrž platná povolení k zaměstnání a tzv. informační karty úřadů práce (podle § 87 zákona o zaměstnanosti má zaměstnavatel nebo fyzická či právnická osoba, k níž byli pracovníci vysláni, povinnost informovat příslušný úřad práce, pokud občan EU/EHP a Švýcarska, jeho rodinný příslušník, rodinný příslušník občana ČR, který není občanem EU/EHP a Švýcarska nebo cizinec, který nepotřebuje povolení k zaměstnání, nastoupí do zaměstnání nebo ho ukončí; při splnění této informační povinnosti zaeviduje úřad práce pracovníka na tzv. informační kartu). Protože jeden cizinec může mít více povolení k zaměstnání a nebo více zaměstnání, aniž by povolení potřeboval, je počet povolení a informačních karet vyšší než počet fyzických osob, k nimž se vztahují.

Ve sledovaném období podaly nejvíce podnětů ke kontrolám v oblasti zaměstnávání zahraničních pracovníků a také se těchto kontrol přímo účastnily **inspektoráty cizinecké policie a celní úřady**. Inspektoráty cizinecké policie podaly celkem 357 podnětů ke kontrole a zúčastnily se 568 kontrolních akcí. Celní úřady podaly v roce 2008 celkem 319 podnětů ke kontrole a kontroly se účastnily v 335 případech. Na celkovém počtu 1 933 kontrolních akcí u zaměstnavatelů cizinců se tak cizinecká policie podílela svými podněty v 18,46 % případů a svou účastí ve 29,38 % případů. Celní úřady se podněty ke kontrolám podílely v 16,50 % případů a účastí v 17,33 % případů. Kontrolních akcí se s úřady práce zúčastňují i další kontrolní orgány (např. oblastní inspektoráty práce), děje se tak ovšem ve velmi malé míře.

Při kontrolách u **zaměstnavatelů zaměstnávajících cizince** bylo **pochybení** zjištěno u **537** z nich, což představuje 27,78 % případů (v roce 2007 bylo zjištěno 471 pochybení, tedy v 31,7% případů). V roce 2008 bylo úřady práce **zkontrolováno celkem 24 203 zahraničních pracovníků**, z toho 8 332 ženy. Z tohoto počtu bylo zjištěno **pochybení u 6 515 osob** - u **2 342** cizinců byla zjištěna **nelegální práce**, u **4 173** pracovníků, kteří povolení k zaměstnání nepotřebují, **nesplnil zaměstnavatel svoji informační povinnost** vůči úřadu práce uloženou v § 87 zákona o zaměstnanosti. V roce 2007 bylo zkontrolováno celkem 21 897 zahraničních pracovníků (z toho 8 458 žen) a zjištěno pochybení u 3 825 osob, z toho nelegální práce u 1 662 cizinců a nesplnění informační povinnosti zaměstnavatele u 2 163 osob.

Ke dni 31. prosince 2008 uložily úřady práce za porušení právních předpisů upravujících zaměstnávání zahraničních pracovníků celkem **1 002 pokut v celkové výši 30 213 400,- Kč**. Z toho bylo uloženo **168 pokut zaměstnancům** ve výši **794 700,- Kč** a **834 pokut zaměstnavatelům** ve výši **29 418 700,- Kč**. V roce 2007 bylo uloženo celkem 785 pokut v celkové výši 21 896 900,- Kč, z toho 136 pokut v celkové výši 330 700,- Kč zaměstnancům a 649 pokut v celkové výši 21 566 200,- Kč zaměstnavatelům.

Nejpočetnější skupiny neohlášeně a nelegálně zaměstnávaných zahraničních pracovníků podle jejich státní příslušnosti tvořili v roce 2008 **občané Slovenska** s počtem **2 056** osob a **občané Ukrajiny** s celkovým počtem **1 302** osob. Jedná se současně o skupiny s nejpočetnějším zastoupením pracovníků na českém trhu práce (ke dni 31. prosince 2008 bylo úřady práce evidováno 100 223 občanů Slovenska

a 81 072 občanů Ukrajiny). Další početnou skupinu zjištěných nelegálně i neohlášeně zaměstnávaných zahraničních pracovníků představovali **občané Vietnamu**. Jednalo se celkem o **1 183** osob. Právě u vietnamských občanů došlo v meziročním porovnání k nejvýraznějšímu nárůstu. Zatímco v roce 2007 bylo zjištěno celkem 296 nelegálně a neohlášeně zaměstnaných osob, v roce 2008 se již jednalo celkem o 1 183 osob, což představuje celkový nárůst o 887 osob. V pořadí jednotlivých skupin podle státní příslušnosti následují pracovníci z Polska (707 osob), Bulharska (434 osob), Rumunska (321 osob), Mongolska (149 osob), Moldavska (100 osob), Číny (50 osob) a Uzbekistánu (33 osob).

Podle klasifikace ekonomických činností (CZ NACE) v roce 2008 nelegálně pracovalo nejvíce zahraničních pracovníků **ve zpracovatelském průmyslu** (641 osob, z toho 186 žen), ve **stavebnictví** (540 osob, z toho 49 žen) a **v administrativních a podpůrných činnostech** (525 osob, z toho 167 žen). Další zahraniční pracovníci byli zjištěni v oblasti *velkoobchodu a maloobchodu, oprav a údržby motorových vozidel* (248 osob, z toho 56 žen), *ubytování, stravování a pohostinství* (136 osob, z toho 30 žen) a *dopravě a skladování* (109 osob, z toho 40 žen).

Kontrolní útvary úřadů práce se v roce 2008 rovněž zaměřily na **dodržování § 89 zákona o zaměstnanosti**, který stanoví, že plnění úkolů vyplývajících z předmětu činnosti právnické osoby zajišťovaných společníkem, statutárním orgánem nebo členem statutárního nebo jiného orgánu obchodní společnosti pro obchodní společnost nebo členem družstva nebo členem statutárního nebo jiného orgánu družstva pro družstvo je pro účely regulace zahraniční zaměstnanosti považováno za zaměstnání, ke kterému je vyžadováno povolení k zaměstnání.

Z celkového počtu platných povolení k zaměstnání bylo ke dni 31. prosince 2008 celkem **45 391 povolení k zaměstnání pro členy družstev** (tj. 35,2%) a 3 667 povolení k zaměstnání pro společníky v obchodních společnostech (tj. 2,8%). Při kontrolních akcích bylo v roce 2008 zjištěno celkem **464 účastníků v právnických osobách**, u kterých bylo prokázáno nedodržení § 89 zákona o zaměstnanosti.

Nejčastěji se porušení uvedeného ustanovení v § 89 dopouštěla **družstva (408 případů) a ve 42 případech společnosti s ručením omezeným**. V řazení podle klasifikace ekonomických činností (CZ NACE) bylo zjištěno nejvíce pochybení

ve *stavebnictví* (217 případů), ve *zpracovatelském průmyslu* (151 případů) a v oblasti zahrnující *administrativní a podpůrné činnosti* (68 případů).

III. Aktivity Státního úřadu inspekce práce a oblastních inspektorátů práce

Státní úřad inspekce práce (dále jen „SÚIP“) se v návaznosti na program činnosti pro rok 2008 zaměřil na **agentury práce**. Jedním z důvodů tohoto rozhodnutí byl i reálný předpoklad využívání agenturních pracovníků ze zahraničí – a to jak občanů ze zemí EU/EHP a Švýcarska, tak ostatních zemí – kvůli nedostatku českých zaměstnanců na trhu práce.

Při výběru agentur práce v rámci plnění hlavního úkolu *Dodržování pracovněprávních předpisů při zaměstnávání fyzických osob agenturami práce* jednotlivé oblastní inspektoráty práce vycházely jednak z podnětů občanů a odborových organizací na možné porušování pracovněprávních předpisů, z upozornění úřadů práce a okresních správ sociálního zabezpečení, jakož i ze zjištění získaných v rámci své další kontrolní činnosti. Při kontrolách se inspektoři zaměřili zejména na oblast odměňování, pracovní doby, rovného zacházení, a to jak u českých, tak i zahraničních agenturních zaměstnanců.

Provedenými kontrolami bylo u **108 agentur práce zjištěno 204 různých porušení u 803 zaměstnanců**. U jednoho zaměstnance bylo v některých případech zjištěno i více porušení. Nejčastěji porušovanou byla **oblast vzniku pracovního poměru a dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr** (82 porušení), další nejpočetnější porušovanou oblastí bylo **odměňování** (46 porušení). Rovněž bylo zjištěno porušování v oblasti **agenturního zaměstnávání** (35 porušení), v oblasti **pracovní doby a doby odpočinku** (14 porušení). Při kontrolní činnosti bylo zjištěno 8 porušení v oblasti rovného zacházení, kdy agentura práce zejména nezajistila, aby pracovní a mzdové podmínky dočasně přiděleného zaměstnance nebyly horší, než jsou nebo by byly podmínky srovnatelného zaměstnance uživatele ve stejné pozici. V oblasti diskriminace nebylo provedenými kontrolami v rámci tohoto úkolu porušení prokázáno. Za zjištěná porušení byly **uloženy pokuty 13 agenturám práce v celkové výši 645 000,- Kč**.

V rámci plnění hlavního úkolu *Provádění kontroly na základě podnětů na porušování pracovněprávních předpisů* byly kontrolovány další agentury práce

v souvislosti se šetřením jednotlivých 74 obdržovaných podnětů. U 50 kontrolovaných agentur práce bylo zjištěno 135 porušení, na základě kterých byly uloženy sankce v celkové výši 648 000,- Kč.

Ke zlepšení stavu v oblasti agenturního zaměstnávání, zejména k nápravě zjištěných porušení a následnému dodržování pracovněprávních předpisů, přispěla opatření k odstranění nedostatků uložená agenturám práce. Kontrolní činnost se současně podílela na zvýšení právního vědomí zaměstnavatelů, kteří podnikají v oblasti zprostředkování práce.

V souvislosti se zaměstnáváním cizinců v České republice neobdržel SÚIP v roce 2008 mnoho **podnětů**. Z informačního systému SÚIP (dále jen „IS“) bylo identifikováno, že z celkového počtu 5 236 podaných podnětů v roce 2008 pouze 22 podali občané ze zemí mimo EU. Od 1. ledna 2009 byl IS upraven tak, aby umožňoval identifikovat a strukturovat podněty cizinců jak ze zemí EU, tak mimo EU, podle jejich státní příslušnosti. V roce 2008 se údaj o státní příslušnosti občana, který podává podnět na porušování pracovněprávních předpisů zaměstnavateli, nezjišťoval. Orgány inspekce práce šetřily přednostně podněty cizinců, a to s ohledem na jejich celkový nízký počet (cca 110).

V roce 2008 obdržel SÚIP přibližně 240 podnětů podaných úřady práce. Z uvedeného počtu bylo 25 podnětů, které poukazyvaly na výkon závislé práce bez písemné pracovní smlouvy.

Z výsledků kontrolní činnosti orgánu inspekce práce bylo zjištěno, že 31 kontrolovaných zaměstnavatelů zaměstnávalo zaměstnance bez písemné pracovní smlouvy a 7 zaměstnavatelů sepsalo pracovní smlouvu až po zahájení výkonu práce zaměstnancem. Údaj, zda se v těchto případech jednalo o cizince, SÚIP v IS nesleduje. V uvedené souvislosti byly uloženy pokuty v celkové výši 320 000,- Kč celkem 10 zaměstnavatelům.

Výše uvedené **výsledky kontrolní činnosti neprokázaly, že by v roce 2008 docházelo v ČR k výraznějšímu porušování pracovněprávních předpisů u zaměstnavatelů legálně zaměstnávajících cizince.**

SÚIP vytvořil pro informovanost jak českých občanů, tak cizinců, sadu **informačních materiálů** o základních právech a povinnostech zaměstnanců a zaměstnavatelů v ČR. Letáky byly postupně zveřejněny na webových stránkách

SÚIP i v dalších jazykových mutacích (anglicky, ukrajinsky, polsky). Následně byly ve spolupráci s MPSV a Výzkumným ústavem bezpečnosti práce vydány v tištěné podobě a distribuovány.

Vzájemným poskytováním informací, případně plánováním společných kontrol u konkrétních zaměstnavatelů mezi oblastním inspektorátem práce, úřadem práce, inspektorátem cizinecké policie a okresní správou sociálního zabezpečení postupně dochází k prohloubení vzájemné spolupráce, a to zejména s ohledem na zaměstnávání cizinců.

IV. Legislativní změny

V roce 2008 byl přijat **zákon č. 382/2008 Sb.**,³ který novelizoval zákon o zaměstnanosti a přinesl zejména následující změny v oblasti zaměstnávání zahraničních pracovníků:

- Maximální doba platnosti povolení k zaměstnání byla zvýšena na 2 roky, stejně jako doba jeho prodloužení
- Nová právní úprava zavádí zvláštní typ dlouhodobého povolení k pobytu za účelem zaměstnání, tzv. **zelenou kartu** (dále jen „zelená karta“). Zelené karty vydává **Ministerstvo vnitra ČR** (dále jen „MV ČR“), a to ve 3 kategoriích:

Typ A – pro vysokoškolsky kvalifikované pracovníky a klíčový personál (na dobu až 3 roky s možností prodloužení);

Typ B – pro pracovníky na pracovních pozicích minimálně s požadavkem vyučen (na dobu až 2 roky s možností prodloužení);

Typ C – pro ostatní pracovníky (na dobu až 2 roky bez možnosti prodloužení).

- Nová právní úprava **ruší povolení k získávání zaměstnanců ze zahraničí**
- **Povolení k zaměstnání** na základě uvedené novely od 1. ledna 2009 nově **nepotřebují cizinci:**

³ **Zákon č. 382/2008 Sb.**, kterým se mění zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, a rovněž některé další související zákony.

- kteří se na území ČR soustavně připravují na budoucí povolání;
- kteří získali střední nebo vyšší odborné vzdělání nebo vyšší odborné vzdělání v konzervatoři podle zákona č. 561/2004 Sb., tzv. „školský zákon“ nebo vysokoškolské vzdělání podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách;
- kteří na území ČR pobývají na základě povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny, jde-li o společné soužití rodiny s cizincem, jenž má statut dlouhodobě pobývajícího rezidenta v Evropském společenství na území nebo dlouhodobě pobývajícího rezidenta v Evropském společenství na území jiného členského státu Evropské unie, a kteří během tohoto pobytu byli na území ČR zaměstnáni na základě povolení k zaměstnání nebo zelené karty minimálně po dobu 12 měsíců;
- Novela zvýšila **maximální výši pokuty za umožnění výkonu nelegální práce** (pro zaměstnavatele nebo zprostředkovatele) **na 5 milionů Kč.**

V. Agenturní zaměstnávání

Ke dni 31. prosince 2008 působilo v ČR **2 246 agentur práce**, kterým bylo uděleno celkem 2 456 povolení ke zprostředkování zaměstnání.

Novela zákona o zaměstnanosti **zprísnila s účinností od 1. ledna 2009 podmínky působení agentur práce:**

- novou podmínkou pro udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání právnické nebo fyzické osobě je **souhlas MV ČR**;
- povolení ke zprostředkování je možno odejmout i v případech, kdy:
 - MV ČR odvolá svůj souhlas s jeho vydáním;
 - agentura práce poruší povinnosti, které jí ukládá § 308 a 309 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce (dále jen „zákoník práce“)⁴;
 - agentura opakovaně nesplní oznamovací povinnost uloženou v § 59 zákona o zaměstnanosti⁵;

⁴ Paragrafy upravují podmínky dočasného přidělování zaměstnance agentury práce k výkonu práce u uživatele.

⁵ Dle odst. 2 má agentura práce povinnost informovat do 31. ledna běžného roku MPSV o počtu volných pracovních míst, na která bylo požadováno zprostředkování zaměstnání, počet agenturou umístěných fyzických osob a počet zaměstnanců dočasně přidělených k výkonu práce u uživatele.

- nově také může být fyzická osoba ustanovena do funkce odpovědného zástupce pouze u jedné právnické osoby a nesmí být současně držitelem povolení ke zprostředkování jako fyzická osoba.

Od listopadu 2008 je svolávána **Pracovní skupina pro problematiku agenturního zaměstnávání**, ustavená ministrem práce a sociálních věcí na **Radě hospodářské a sociální dohody**. Zastoupeny jsou zde svazy zaměstnavatelů, Asociace poskytovatelů personálních služeb, odborové organizace a ministerstva práce a sociálních věcí, průmyslu a obchodu, financí a vnitra. Cílem tohoto orgánu je komplexně analyzovat problematiku zaměstnávání prostřednictvím agentur práce a vytvářet stanoviska k dílčím problémům.

VI. Nástroje prevence nelegálního zaměstnávání cizinců v České republice

Boj proti nelegálnímu zaměstnávání cizinců má vedle kontrolně-represivní složky i složku preventivní, jejíž důležitost nadále vzrůstá. Prevence nelegálního zaměstnávání vyžaduje především dostatečnou informovanost cizinců i jejich zaměstnavatelů o pracovněprávních předpisech a pracovních podmínkách v ČR. MPSV proto v roce 2008 k plnění tohoto úkolu přispívalo aktualizací informací na Integrovaném portálu MPSV, vydáváním letáků (např. *Zaměstnání cizinců v České republice*) a jiných informačních materiálů (např. *Informace pro cizince s trvalým pobytem v ČR*). Během roku 2008 byla aktualizována internetová stránka MPSV www.cizinci.cz, která je zdrojem informací pro úředníky státní správy a samosprávy, nevládní neziskové organizace, akademickou obec, ale i pro samotné cizince. K této stránce je připojen přímý odkaz na stránky Portálu veřejné správy ČR portal.gov.cz, kde byla během roku 2007 zpřístupněna sekce *Cizinec*, a to v českém a anglickém jazyce. Vybrané stěžejní informace ohledně integrace cizinců jsou umístovány i na oficiálních webových stránkách MPSV www.mpsv.cz v sekci *Integrace cizinců*.

V roce 2008 pokračovala veřejná zakázka MPSV **Realizace aktivit působících preventivně proti nelegální pracovní migraci do ČR z Ukrajiny**. Propojením této veřejné zakázky a projektu zahraniční rozvojové spolupráce MV ČR *Prevence zneužívání pracovních sil na evropském trhu práce se zaměřením na ČR* vznikl v roce 2007 tzv. **Asistenční systém zaměstnávání občanů Ukrajiny**

v České republice (dále jen „Asistenční systém“). Realizátorem zakázky i projektu se stala Charita Česká republika.

Asistenční systém byl založen na preventivním působení přímo při počáteční fázi rozhodování potencionálního nelegálního pracovního migranta i zaměstnavatele. Cílem tohoto systému bylo dokázat migrantům, že legální migrace je výhodnější než nelegální, že lze využít i jiných cest v rámci pracovní migrace, než jen přes klientský systém, a varovat je před riziky nelegálních postupů. Asistenční systém zahrnoval síť tří poradenských a asistenčních center na Ukrajině a pěti v ČR. Tato centra realizovala sjednávání kontaktu mezi zaměstnavateli a uchazeči, přímé zprostředkování práce (pouze v ČR), sociálně-právní poradenství, asistenci (zejména při vyplňování a podávání žádostí o povolení a při jednání na úřadech), informační a propagační činnosti, monitoring a analýzu situace v ČR i na Ukrajině.

Hlavními výhodami systému byla legálnost, prověření všech zúčastněných subjektů, minimalizace komplikací při jednání s příslušnými institucemi a zejména možnost vyhnout se mnoha rizikům plynoucím z nelegálních postupů. Je pozitivní, že i sami zaměstnavatelé měli zájem o osvětu ohledně dodržování právních předpisů, včetně práv migrantů, a usilovali o to, aby mohli využívat mechanismy, které jim usnadní legální postup zaměstnávání cizinců.

Asistenční systém se ukázal jako efektivní nástroj vítaný migranty i zaměstnavateli, jak vyplynulo z uskutečněných dotazníkových šetření. Jeho realizace však byla poměrně náročná, zejména technicky, a z bezpečnostního hlediska riziková. Z těchto důvodů bylo rozhodnuto o ukončení realizace veřejné zakázky MPSV ke dni 2. října 2008. Projekt MV ČR byl ukončen v prosinci roku 2007 z důvodu, že jeho realizátor nebyl schopen spolehlivě účetně prokázat nakládání s finančními prostředky, které mu byly poskytnuty ze státního rozpočtu.

Projekt **Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků** pokračoval i v roce 2008. Tento projekt probíhá od roku 2003, jeho cílem je přivést do ČR kvalifikované zahraniční pracovníky i s jejich rodinami, schopné natrvalo se integrovat do české společnosti. Rovněž má pomoci zaměstnavatelům najít odborníky na dlouhodobě neobsaditelná místa na českém trhu práce.

Dne 20. října 2008 na základě usnesení vlády ČR ze dne 20. října 2008 č. 1316 se po skončení pilotní fáze projekt stal trvalou součástí migrační politiky ČR.

Projekt nabízí možnost požádat o povolení k trvalému pobytu ve zkrácené lhůtě dvou a půl let (pro některé kategorie ve lhůtě 1,5 roku). Tato možnost se netýká pouze přímých účastníků projektu, ale i jejich rodinných příslušníků. Na základě usnesení vlády byl počet cílových zemí v projektu významně rozšířen o 39 zemí. Do projektu tak nyní mohou vstupovat kvalifikovaní pracovníci z 51 zemí. Současně je projekt otevřen i zahraničním absolventům českých středních škol, kteří ukončili studium v roce 2000 a později, a rovněž zahraničním absolventům českých vysokých škol (s výjimkou vládních stipendistů), kteří ukončili studium v roce 1995 a později, a to bez ohledu na zemi původu.

Účastníci projektu mají také nárok na ochrannou lhůtu 45 dnů na nalezení nového pracovního místa v případě ztráty zaměstnání.

Ke dni 31. prosince 2008 vstoupilo do projektu 1 260 účastníků. I s rodinnými příslušníky tak může v budoucnu získat trvalý pobyt na základě účasti v projektu celkem 2 586 osob. Celkem 953 účastníků projektu má vysokoškolské vzdělání, 307 středoškolské vzdělání. Jako pozitivní je vnímán fakt, že většina z účastníků má vysokoškolské vzdělání a pracují u nás v oborech odpovídajících jejich kvalifikaci, přičemž jejich poměr vůči středoškolským účastníkům se neustále zvyšuje. Ke dni 31. prosince 2008 trvalý pobyt ve zkrácené lhůtě získalo již 303 účastníků.

V první třetině roku 2008 pokračovala informační kampaň k projektu a legální pracovní migraci, prováděná ve spolupráci s Mezinárodní organizací pro migraci (IOM). Součástí kampaně byly např. vícejazyčné webové stránky projektu www.imigracecz.org, letáky, informační materiály o životě a práci v ČR, debaty a semináře, PR kampaň v médiích, bannerová kampaň na internetu, informační „hotlinky“ v zemích původu a další aktivity. V listopadu 2008 proběhl v prostorách MPSV Den otevřených dveří pro zájemce o vstup do projektu.

Nadále byla k dispozici specializovaná internetová aplikace Integrovaného portálu MPSV www.praceprocizince.cz. Jejím prostřednictvím lze hledat neobsaditelná volná místa, na která je český zaměstnavatel ochoten přijmout cizince, a nabídky cizinců, kteří zde mohou umístit své profesní životopisy. Vyhledávací filtry fungují vedle češtiny i v angličtině a ukrajinštině.

Souhrnné výsledky a zkušenosti z fungování projektu byly spolu s návrhy dalších opatření v oblasti řízení pracovní migrace zpracovány po skončení pilotní fáze projektu v prvním pololetí roku 2008. Podněty a zkušenosti z realizace projektu patřily

mezi podklady při přípravě novelizace zákona o zaměstnanosti, např. při nastavení parametrů zelených karet.

MPSV usiluje o sjednávání smluv o výměně údajů a přeshraniční spolupráci při potírání nepřihlášené výdělečné činnosti, potírání zneužívání dávek sociálního zabezpečení a při výběru pojistného.

Dne 1. února 2008 vstoupilo mezi Českou republikou a **Nizozemskem** v platnost **Memorandum o výměně údajů a přeshraniční spolupráci při potírání podvodů při mezinárodním vysílání pracovníků a boji proti nelegálnímu zaměstnávání**. Memorandum se prostřednictvím posílení spolupráce institucí zabývá vedle dohledu nad přeshraničním zaměstnáváním, pracovními podmínkami a prosazováním předpisů o sociální pomoci i zamezením nelegálnímu zaměstnávání. MPSV bylo na základě Memoranda požádáno v minulém roce o spolupráci dvakrát, oba případy se podařilo uspokojivě vyřešit v součinnosti Sekce politiky zaměstnanosti a trhu práce MPSV a České správy sociálního zabezpečení.

Dne 11. července 2008 byla podepsána **smlouva mezi vládou České republiky a vládou Francouzské republiky o výměně údajů a spolupráci v oblasti pojistného a při potírání zneužívání dávek sociálního zabezpečení** (proběhlo druhé čtení v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR). Jejím cílem je doplnit platné komunitární předpisy tam, kde je to vhodné (výběr pojistného, doručování písemností, správní pomoc, uznávání a výkon rozhodnutí), a umožnit a stanovit mechanismus pro vzájemné ověřování relevantních skutečností nastalých ve druhém smluvním státě, včetně předávání zjištěných informací v případech nelegálního zaměstnávání (nepovolené či neohlášené výdělečné činnosti) a přezkoumávání podmínek pro přiznání dávek sociálního zabezpečení, dávek pomoci v hmotné nouzi a sociální péče.

VII. Opatření v souvislosti s prvními projevy hospodářské krize

Koncem roku 2008 se v České republice začal projevovat vliv globální hospodářské krize. MPSV v prosinci uskutečnilo **dotazníkové šetření na úřadech práce**, jehož cílem bylo zmapovat **možný vývoj propouštění zahraničních pracovníků v důsledku dopadů krize na jejich zaměstnavatele**. Výsledkem dotazníkového šetření byly **odhady úřadů práce** o počtu zahraničních pracovníků,

kteří by mohli v období od 1. prosince 2008 do 31. března 2009 ztratit zaměstnání a rovněž **informace od zaměstnavatelů** o předpokládaném počtu jimi propuštěných zahraničních pracovníků ve stejném období. Úřady práce předpokládaly propuštění celkem 11 842 pracovníků, zaměstnavatelé nahlásili, že zřejmě propustí 3 892 zaměstnanců. MPSV v roce 2009 plánuje důsledný monitoring situace na trhu práce a zaměstnanosti zahraničních pracovníků.

Prostřednictvím elektronické databáze zahraničních zaměstnanců (OKpráce) byly získány odhady počtu povolení k zaměstnání, jejichž platnost měla končit v první polovině roku 2009. Celkový odhad uváděl 68 tisíc povolení k zaměstnání. Současně se však předpokládalo, že část těchto povolení bude prodloužena a jiná budou nově vydána.

2) MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY

MV ČR je gesčním orgánem za celou oblast migrace, a to jak v její legální, tak i nelegální formě. A právě na její nelegální formu se kromě dalších negativních jevů velmi často váže i fenomén nelegálního zaměstnávání.

Problematika nelegálního zaměstnávání cizinců je zmiňována na jednáních Analytického centra pro migraci a ochranu hranic. Jedná se však v této souvislosti především o mezirezortní výměnu informací.

Nástup celosvětové hospodářské krize ve 4. čtvrtletí roku 2008 s sebou mj. přinesl obavy z jejích případných dopadů do oblasti migrace a bezpečnosti České republiky, a to zejména v souvislosti se sníženou možností pracovního uplatnění zde již pobývajících, ale i nově příchozích cizinců.

Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci proto zpracovalo ke konci roku 2008 analýzu, která identifikovala možná bezpečnostní rizika spojená s propouštěním zahraničních pracovníků. Analýza byla MV ČR předložena jako informace členům vlády dne 16. prosince 2008. Vláda byla zároveň informována o přípravě souhrnu konkrétních opatření k řešení nastalé situace.

Materiál navazující na výše uvedenou informaci, na jehož základě vláda ČR přijala souhrn komplexních opatření, byl vládou schválen usnesením č. 171 ze dne 9. února 2009.

V souvislosti s agenturami práce je nutno zmínit, že novela zákona o zaměstnanosti v ustanovení § 60a nově stanoví MV ČR povinnost vydat stanovisko k udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání právnické nebo fyzické osobě. MV ČR má povinnost své vyjádření sdělit na žádost MPSV do 15 kalendářních dnů.⁶

Dle bodu 6) přechodného ustanovení článku II zákona č. 382/2008 Sb., kterým byl zákon o zaměstnanosti novelizován, může MV ČR uplatnit své stanovisko také u platných povolení ke zprostředkování zaměstnání vydaných do dne nabytí účinnosti dotčené novely.⁷

MV ČR se v roce 2008 po odborné a finanční stránce podílelo na následujících projektech zasahujících i do oblasti zaměstnávání cizinců:

Projekt Multikulturního centra České Budějovice

Projekt Multikulturního centra České Budějovice byl zaměřen na pro-aktivní poradenství cizincům usídleným na území Jihočeského kraje. Projekt byl rozdělen na 4 základní okruhy aktivit:

1. **Poradenství** poskytované v rámci Multikulturního centra České Budějovice. Poradenství bylo poskytováno k oblastem právním i sociálním. Úřední hodiny centra byly uzpůsobeny tak, aby služby zde poskytované byly pro pracující dostupné, tedy ve večerních hodinách a ve vybraných časech o víkendech;

⁶ V kontextu s uvedeným bylo na žádost MPSV ke dni 30. června 2009 prověřeno 218 subjektů/žadatelů o vydání povolení ke zprostředkování zaměstnání, z uvedeného počtu se jednalo o 30 fyzických osob a 188 osob právnických. Bylo vydáno 6 nesouhlasných stanovisek, 2 podmíněná souhlasná stanoviska a 210 stanovisek souhlasných.

⁷ V kontextu s uvedeným bylo na základě podkladů MPSV ke dni 30. června 2009 prověřeno 30 držitelů platného účinného povolení ke zprostředkování zaměstnání, z uvedeného počtu se jednalo o 1 fyzickou a 29 právnických osob. V jednom případě byl MPSV postoupen podnět k zahájení úkonů z moci úřední, neboť byly MV ČR zjištěny skutečnosti odůvodňující vydání nesouhlasného stanoviska, ve zbylých 29 případech nedisponovalo MV ČR informacemi, které by odůvodňovaly vydání nesouhlasu.

2. Na základě již dříve realizovaných aktivit realizovali pracovníci Multikulturního centra pravidelné výjezdy do terénu - cílená **terénní asistenční služba** zaměřená na cizince, pro které je dostupnost jakýchkoli služeb nevládních neziskových organizací výrazně snížena dojezdovou vzdáleností z místa ubytování, resp. výkonu práce. V rámci této aktivity se jednalo o návštěvy cizinců na ubytovnách a pracovištích v regionu. Rovněž i tyto aktivity byly realizovány v časech, které jsou vyhovující vzhledem k zaměstnání cílové skupiny (odpolední hodiny, víkendy);
3. V rámci poradenství i terénní asistenční služby probíhalo plošné **monitorování situace** v oblasti integrace cizinců v regionu Jihočeského kraje;
4. **Doplňkovými aktivitami** projektu byly aktivity na podporu pozitivního vnímání cizinecké komunity majoritní společností – prostřednictvím regionálních médií.

Projekt byl realizován v době říjen – prosince 2008, poskytnutá neinvestiční dotace na realizaci projektu činila 246 000,- Kč.

Projekt Magistrátu města Plzně

Projekt Magistrátu města Plzně měl posloužit zejména ke zmapování aktuální situace v oblasti cizinecké problematiky v plzeňském regionu a zajištění potřeb v této oblasti. Projekt byl realizován v úzké spolupráci s nevládními organizacemi působícími na Plzeňsku. V rámci projektu byly realizovány 4 základní okruhy aktivit:

1. **Monitoring** současného stavu, zejména problematických momentů v oblasti cizinecké problematiky v plzeňském regionu. Zmapování ubytování, pracovního zařazení, vztahu ke komunitě. Dále byly zmapovány pracovní agentury působící na území města Plzně. Byly provedeny kontroly ubytovacích zařízení za účasti zástupců Státního zdravotnického ústavu, Hasičského záchranného sboru, nevládních organizací a ostatních kompetentních subjektů. V rámci prováděných kontrol byly cizincům poskytovány informace o asistenčních a dalších službách poskytovaných nevládními neziskovými organizacemi v rámci projektu a fungování komunitního centra pro cizince zřízeného v průběhu projektu s termínem otevření dne 1. prosince 2008;
2. Pro cizince byla v rámci projektu zajištěna **asistenční služba**, dostupná pro pomoc při řešení problémů. V rámci asistenční služby bylo poskytováno poradenství v otázkách týkajících se pobytu, zaměstnání, zdravotní péče atp., v případě potřeby

bylo možné poskytnout osobní asistenci pro konkrétní jednání. Služba byla na počátku projektu poskytována formou terénní služby, po otevření centra pak v rámci úředních hodin centra. V průběhu projektu bylo realizováno celkem 81 intervencí;

3. Pro zajištění přístupu cizinců k informacím o asistenční službě a dalším aktivitám projektu byly vytvořeny informační materiály a stručný **informační leták** v potřebných jazykových mutacích, který byl cizincům předáván, mimo jiné, v rámci zmíněných kontrolních akcí;

4. Jako součást projektu byly realizovány nízkoprahové **kurzy českého jazyka**. Kurzy byly realizovány ve večerních hodinách, popř. o víkendech, se stoupajícím zájmem o tyto kurzy mezi cílovou skupinou s postupem projektu.

Mimo tyto hlavní aktivity projektu byly realizovány doplňkové akce jako např. programy pro děti cizinců či *Den pro cizince*, v jehož rámci byly zejména prezentovány neziskové organizace, které nabízejí služby pro cílovou skupinu na území města Plzně. Celkové náklady projektu byly 1 187 695,- Kč.

V roce 2008 probíhaly přípravy projektu pracovněprávního poradenství pro příslušníky třetích zemí pobývající na území ČR. Projekt je realizován ve spolupráci s Organizací pro pomoc uprchlíkům a Sdružením pro integraci a migraci. Jedná se o pilotní pětiměsíční projekt, jehož realizace byla zahájena 15. března 2009. Služby poskytované v rámci projektu jsou pro cílovou skupinu k dispozici v regionech Praha, Středočeský, Jihočeský a Plzeňský kraj. Cílem projektu je zajistit pro cílovou skupinu kvalifikované právní poradenství, popř. individuální asistenci státním příslušníkům třetích zemí, kteří se na území České republiky stali oběťmi protiprávního jednání ze strany zaměstnavatelů, agentur práce či jiných zprostředkovatelských subjektů či byli poškozeni na svých právech v souvislosti s výkonem zaměstnání. V rámci projektu je vedle právního poradenství nabízena také možnost převzetí právního zastoupení, a to jak pro jednání s kompetentními státními orgány - úřady práce, oblastními inspektoráty práce - tak pro jednání se zaměstnavatelem, případně pro soudní jednání. Z dosavadních výstupů projektu je zřejmé, že nejčastěji řešeným problémem bylo vymáhání dlužné mzdy, řešení problémů v souvislosti s porušováním bezpečnosti práce na pracovišti a dodržování sjednané pracovní doby. V rámci projektu byla v několika případech učiněna podání k příslušným orgánům

a v několika případech (klienti z Uzbekistánu, Ukrajiny) bylo rovněž převzato právní zastupování.

Policie ČR, **Služba cizinecké policie**, se v oblasti potírání nelegálního zaměstnávání z hlediska své věcné působnosti zaměřuje především na zjišťování porušování pobytového režimu cizinců. Jde zejména o důslednou aplikaci **zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky** (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), při posuzování oprávněnosti pobytu na území ČR. V důsledku situace na území ČR v souvislosti s propouštěním zahraničních pracovníků následkem hospodářské krize a jejím řešením jsou prováděny ve zvýšené míře cílené kontroly zaměřené na dodržování pobytového oprávnění s důrazem na kontrolu účelu pobytu.

Policisté Služby cizinecké policie se podílejí na realizaci kontrolních akcí jak samostatně plánovaných, tak ve spolupráci s Českou obchodní inspekcí, celními úřady, živnostenskými úřady, Státním úřadem inspekce práce, úřady práce apod. Případné odhalené nedostatky nespádající do působnosti Služby cizinecké policie jsou předávány v rámci spolupráce a provázanosti činnosti zainteresovaným orgánům.

Ve sledovaném období se Služba cizinecké policie účastnila **plánovaných bezpečnostních akcí a opatření**. Jednalo se například o akce většího rozsahu *Doprovod*, *Prostor* nebo *Návrat*. Policejní akce jsou plánovány buď jako celorepublikové nebo jen lokálně na určitém území, jako jsou například teritoria oblastních ředitelství Služby cizinecké policie, popřípadě inspektorátu cizinecké policie, vytipované lokality nebo místa se zvýšenou koncentrací cizinců z migračně rizikových zemí, a to se zaměřením na dotazovanou problematiku. Řádově se jednalo o stovky akcí. Pro doplnění je možno uvést **počet kontrol objektů pro výdělečnou činnost** provedených za účasti policistů Služby cizinecké policie v roce 2008, který činil **27 319**.

V Praze, kde je největší koncentrace cizinců v rámci celého území ČR, se v oblasti potírání nelegálního zaměstnávání Služba cizinecké policie zaměřuje na místa této nabídky (např. oblast „Výstaviště“), kde v roce 2008 proběhlo několik policejních kontrolních akcí.

3) MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY (GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ CEL)

V roce 2008 provedly celní úřady samostatně nebo v součinnosti s jinými orgány veřejné správy celkem **1 727 kontrol** dodržování **povinností stanovených zákonem o zaměstnanosti**, při nichž bylo zkontrolováno **6 881 cizinců**. Z celkového počtu zkontrolovaných cizinců bylo **u 2 340 z nich zjištěno porušení povinností dle zákona o zaměstnanosti⁸** a u **91 cizinců** se jednalo o **porušení zákona o pobytu cizinců**. Ve srovnání s rokem 2007 došlo k nárůstu jak počtu zkontrolovaných cizinců, tak i odhalení případů porušení právních předpisů celními orgány v rámci realizace pravomoci kontroly nelegálního zaměstnávání cizinců.

Mimo provádění běžných kontrol dodržování povinností dle zákona o zaměstnanosti celními úřady ve své územní působnosti Generální ředitelství cel v roce 2008 nařídilo provedení **dvou celorepublikových kontrolních akcí**. V jednom případě byly kontroly zaměstnávání cizinců zaměřeny do pracovních odvětví stavebnictví, zemědělství, lesnictví a stánkového prodeje. V průběhu dvoudenní kontrolní akce bylo zkontrolováno celkem 399 cizinců, přičemž u 127 cizinců bylo zjištěno porušení zákona o zaměstnanosti a u 8 porušení zákona o pobytu cizinců. Druhá kontrolní akce směřovala zejména do oblasti obchodních a logistických center, kdy během jednoho dne celní úřady prověřily 156 cizinců, v 63 případech se jednalo o zjištěné porušení zákona o zaměstnanosti a u 9 cizinců bylo zjištěno porušení zákona o pobytu cizinců.

V souvislosti s uplatňováním pravomocí celních orgánů vyplývajících ze zákona č. 185/2004 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů, byly v roce 2008 kontroly nelegálního zaměstnávání cizinců směřovány také do oblasti **stánkového prodeje**. Tato kontrolní činnost byla uplatněna jako jeden z článků komplexu opatření s cílem uvést do souladu s právem výkon podnikatelské činnosti na tržištích a tržnicích v příhraničních oblastech.

⁸ Na základě § 126 odst. 4 zákona o zaměstnanosti mají oprávnění kontrolovat nelegální práci i celní úřady. Podle tohoto paragrafu celní úřad informuje příslušný úřad práce o provedených kontrolách a v případě zjištění nedostatků mu předá podklady pro zahájení správního řízení. Kontrolní zjištění celních úřadů představují podezření na porušení zákona o zaměstnanosti, jejich prokázání je možné jen ve správním řízení, které provádí úřad práce.

V rámci problematiky nelegálního zaměstnávání cizinců se zástupci Generálního ředitelství cel pravidelně zúčastňují zasedání Meziresortního orgánu pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců a Analytického centra pro ochranu státních hranic a migraci.

V souvislosti s pozitivními výsledky kontrolní činnosti celních orgánů v této oblasti vyplývajícími z meziročních analytických informací, navrhuje Generální ředitelství cel jako nástroj pro zvýšení efektivity a zlepšení výkonu této svěřené kompetence rozšíření legislativních oprávnění v oblasti správního trestání.

4) MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU

Ministerstvo průmyslu a obchodu (dále jen „MPO“) se v oblasti nelegálního zaměstnávání cizinců zaměřuje především na vstup do podnikání, provozování živností a na koordinaci realizace příslušné kontrolní činnosti v dané oblasti podle **zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)**, ve znění pozdějších předpisů. MPO průběžně zajišťuje ve vztahu k cizincům vedeným v živnostenském rejstříku provádění kontrolní činnosti živnostenskými úřady jak vůči zahraničním fyzickým osobám, tak vůči právnickým osobám s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničním právnickým osobám. Živnostenské úřady v dané oblasti spolupracují s dalšími dozorovými orgány, zejména s orgány Služby cizinecké policie. Živnostenské úřady plní signalizační povinnost v dané oblasti k orgánům Služby cizinecké policie, krajským soudům, finančním orgánům, správám sociálního zabezpečení, úřadům práce a dalším úřadům.

Za období leden 2008 – prosinec 2008 provedly **živnostenské úřady kontrolu 4 392 zahraničních fyzických osob** a dále provedly kontrolu **1 514 právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob**. Celkem provedly živnostenské úřady v roce 2008 kontrolu 5 906 těchto subjektů. Nejvíce kontrol bylo provedeno v hl. m. Praze - celkem 1 845 subjektů, dále pak v kraji Plzeňském - 776 subjektů a v kraji Ústeckém - 478 subjektů.

Pokud jde o kontrolu **4 392 zahraničních fyzických osob**, při kontrolách bylo zjištěno **2 373 porušení** živnostenského zákona a zákonů souvisejících s podnikáním, za což byly uloženy **pokuty ve výši 2 121 600,- Kč** a dále bylo **ve 142 případech** sankčně **zrušeno živnostenské oprávnění nebo pozastaveno**

provozování živnosti. Nejvíce kontrol zahraničních fyzických osob bylo provedeno v hl. m. Praze, a to celkem 1 153 kontrol zahraničních fyzických osob, dále pak v Plzeňském kraji – 661 kontrol zahraničních fyzických osob a v kraji Ústeckém - 365 kontrol zahraničních fyzických osob. Při kontrolách zahraničních fyzických osob bylo provedeno **1 285 signalizací porušení zvláštních právních předpisů**, z toho 498 signalizací orgánům Služby cizinecké policie, 600 signalizací krajským soudům, 24 signalizací finančním úřadům, 10 signalizací správám sociálního zabezpečení, 17 signalizací úřadům práce a 136 signalizací jiným orgánům.

Pokud jde o kontrolu **1 514 právnických osob** s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob za rok 2008, při těchto kontrolách bylo zjištěno **734 porušení živnostenského zákona**, za což byly uloženy **pokuty ve výši 1 359 500,- Kč** a dále bylo **v 67 případech** sankčně **zrušeno živnostenské oprávnění nebo pozastaveno provozování živnosti.** Nejvíce kontrol právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob bylo provedeno v hl. m. Praze – celkem 692 kontrol právnických osob, dále pak ve Středočeském kraji - 133 kontrol právnických osob a v kraji Plzeňském - 115 kontrol právnických osob. Na tomto úseku bylo provedeno **308 signalizací** porušení jiných právních předpisů, z toho 34 signalizací orgánům Služby cizinecké policie, 210 signalizací krajským soudům, 5 signalizací finančním úřadům a 59 signalizací jiným orgánům.

Kontroly zahraničních osob, jakož i dalších podnikatelských subjektů a případné jejich sankcionování za porušení právních předpisů mají své opodstatnění a vedou k postupnému zlepšení povědomí o povinnostech v rámci podnikání, tj. o povinnostech vyplývajících ze živnostenského zákona a z předpisů souvisejících s podnikáním, a tím i k dodržování právních předpisů ze strany těchto podnikatelů. Pokud jde o spolupráci živnostenských úřadů s rejstříkovými soudy, pak živnostenské úřady upozorňují rejstříkové soudy na neshodu mezi skutečným právním stavem a stavem zápisu v obchodním rejstříku, jakmile tato skutečnost při jejich činnosti vyjde najevo. Činí tak v souladu s § 200b odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu. Další činnost je již v kompetenci soudu a Ministerstva spravedlnosti České republiky.

Dnem 1. ledna 2009 nabyla účinnosti novela zákona o zaměstnanosti, jejíž součástí je legislativní úprava **zelených karet.** Zavedením zelené karty, která má podobu duálního dokladu zahrnujícího pracovní povolení i povolení k dlouhodobému

pobytu, je možné relativně rychle zajistit aktuálně chybějící pracovní sílu při dodržení pravidel legální migrace. Úloha MPO spočívá v **posuzování volných pracovních míst jako míst vhodných pro klíčový personál** (zelená karta typ "A"). Usnadnění legálních forem zaměstnávání zahraničních pracovníků by mělo mít také preventivní účinek.

5) BEZPEČNOSTNÍ INFORMAČNÍ SLUŽBA

Bezpečnostní informační služba (dále jen „BIS“) se v souladu s § 5 odst. 1) písm. e) **zákona č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky**, zabývá cizineckou problematikou v souvislosti s organizovanou migrací na území ČR. Prioritním zájmem BIS v této oblasti je **nelegální migrace**. Po začlenění ČR do schengenského prostoru koncem roku 2007 však do značné míry zmizely rozdíly mezi nelegální a legální migrací, což vyžaduje, aby BIS monitorovala i projevy legální migrace, které mohou ohrozit bezpečnostní, ekonomické, mezinárodně-politické apod. zájmy ČR. Kritériem aktivního zájmu BIS jsou jen takové projevy migrace (nelegálního zaměstnávání), u kterých jsou indikovány souvislosti s organizovaným zločinem.

Systematicky se BIS zabývá problematikou nelegálního zaměstnávání cizinců na **analytické a metodologické úrovni**. To se projevuje jednak zapojením zástupců BIS do mezirezortní spolupráce⁹, jednak zpracováváním stanovisek BIS k návrhům a materiálům připravovaným jednotlivými rezorty pro jednání vlády. Stanoviska přitom zahrnují jak vlastní zpravodajské poznatky, tak zkušenosti z mezinárodní spolupráce. V minulém roce se BIS vyjadřovala např. k udělování (pracovních) víz občanům Vietnamu, k seznamu států, jejichž příslušníci mohou žádat o dlouhodobá víza pouze na místně příslušném zastupitelském úřadu ČR, k projektu zelených karet atd.

Po vstupu ČR do EU se v důsledku potřeb českého pracovního trhu staly **zaměstnávání a podnikání cizinců v ČR hlavními faktory imigrace do ČR**. Tento proces však absorboval i negativní jevy související s obcházením zákonů cizinci při

⁹ Zástupci BIS jsou na základě usnesení vlády č. 1044/2000 členy Mezirezortního orgánu pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců (MOPNZC) a v souladu s usnesením vlády č. 933/2007 i Analytického centra pro ochranu státních hranic a migraci (ANACEN).

získávání dokladů potřebných k vycestování do ČR nebo s nedodržením deklarovaného účelu pobytu na území. Vydávání a potvrzování těchto dokladů je provázeno velkým tlakem na zastupitelské úřady ČR v zahraničí i na orgány státní správy v ČR jak ze strany samotných žadatelů, tak nejrůznějších zprostředkovatelských agentur a také poradenských, advokátních a cestovních kanceláří.

Tyto skutečnosti odůvodňují nezbytnost kontrolní činnosti zaměřené na dodržování zákonných pravidel pobytu cizinců na našem území. Proto byly v závěru roku 2008 vytvořeny **podmínky pro zapojení BIS do agendy udělování zelených karet** (§ 42g zákona o pobytu cizinců) a **povolování zprostředkování zaměstnání** dle § 60a zákona o zaměstnanosti.

PRIORITY MEZIRESORTNÍHO ORGÁNU PRO POTÍRÁNÍ NELEGÁLNÍHO ZAMĚSTNÁVÁNÍ CIZINCŮ PRO ROK 2009

- 1) Sledovat vývoj situace na českém trhu práce v souvislosti s dopadem hospodářské krize na zahraniční pracovníky, projednávat a navrhnout efektivní opatření k řešení nastalé situace. Vyhodnocovat dopad přijatých opatření;
- 2) Vyhodnocovat dopad legislativních změn zavedených novelou zákona o zaměstnanosti s účinností od 1. ledna 2009;
- 3) Projednat možné způsoby dalšího zefektivňování spolupráce kontrolních orgánů s věcnou působností na úseku zaměstnávání cizinců;
- 4) Projednávat zdokumentované metody obcházení zákona o zaměstnanosti a navrhnout efektivní protiopatření, zejména v souvislosti se zneužíváním účasti v právnických osobách;
- 5) Věnovat intenzivní pozornost problematice porušování pracovněprávních předpisů v oblasti agenturního zaměstnávání a vyhodnocovat dopad nové právní úpravy s účinností od 1. ledna 2009 na oblast zprostředkování zaměstnání pro cizince.

Navrhovat další možnosti posílení dohledu a účinného postihu neseřízných zprostředkovatelských subjektů;

6) Projednat možné dopady zavedení nového trestného činu neoprávněného zaměstnávání cizinců - § 342 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, s účinností od 1. ledna 2010;

7) Vyhodnocovat poznatky o efektivnosti užívaných nástrojů prevence nelegálního zaměstnávání a projednávat návrhy na případná opatření a nové nástroje.